

INUNDACIONS AL MONTSIÀ

MONTSE RIART / ELENA FREIXA
BARCELONA

El 2018, el 2021 i ara, el 2023. En cinc anys el Montsià ha patit tres cops els efectes d'aiguats molt intensos, l'última aquest cap de setmana. Tot i que no s'han de lamentar danys personals i que l'episodi no va ser tan greu com el de fa dos anys, la recurrència d'aquestes inundacions preocupa els veïns i també els experts, que alerten que cada cop són més evidents els problemes d'un litoral exposat als efectes clars del canvi climàtic. El cas d'Alcanar és un bon exemple d'una confluència de factors que acaben derivant en escenes com les de diumenge, de carrers convertits en grans rieres i cases i locals negats d'aigua: "Ens trobem pluges importants de l'interior, a la muntanya, que provoquen ràpides crescudes que baixen a tota velocitat per pendents i troben una costa mal urbanitzada", descriu el director de la línia de canvi climàtic d'Eurecat, Carles Ibáñez. Fruit d'això, continua Ibáñez, en lloc de desaiugar cap al mar, com hauria de ser, aquestes àrees costaneres es troben "construïdes, amb desviacions i construccions que tapen les sortides".

La pujada del nivell del mar, l'enfonsament del delta de l'Ebre, sumat al·l'impacte de l'urbanisme costaner i l'aparició de cultius intensius són el còctel ideal per a les incidències quan les pluges torrencials apareixen. I sembla que aquests episodis van a més. "El que abans passava una vegada cada 10 anys, ara passa un cop cada dos o tres anys", explica el professor del Laboratori d'Enginyeria Marítima de la UPC Agustín Sánchez-Arcilla, que afegeix que la destrossa hauria estat més gran si a sobre hi haguessin hagut llevants, ja que hauria empès l'aigua del mar cap al Delta, com va passar el 2021.

Redissenyar la costa

Davant d'aquest escenari, subratlla Ibáñez, ja no s'hi val a esperar el proper aiguat o pensar en solucions i obres puntuals per a un problema que "és integral i s'ha d'analitzar i abordar de manera molt més ambiciosa". Segons l'expert, en molts indrets del territori -com a Alcanar- s'està "pagant una hipoteca de les urbanitzacions fetes entre els anys 60 i fins ben entrat els 90", un model constructiu que s'ha de començar a esmenar per evitar que els costos d'afrontar desastres cada cop siguin més alts. "Cal un pla de redisseny de la costa, fet amb l'aportació de tècnics i amb una visió global de quines són les actuacions de cara a futur, però començar-les a fer ja", assegura.

Sánchez-Arcilla apunta que una de les solucions és anar pensant en "fer minvar la densitat d'edificació" de les urbanitzacions de la zona, moltes de les quals construïdes en dècades passades sobre terrenys en molts casos inundables. També anar pensant en eliminar les edificacions en desús. La desconstrucció, doncs, s'haurà d'encarar, i com que no es pot fer d'un dia per l'altre cal tenir un pla, afegeix Ibáñez. I

“Paguem la hipoteca de l'urbanisme dels 70 i 80”

El canvi climàtic ha accentuat els riscos en una zona amb construccions i infraestructures en àrees inundables

01. Un carrer destrossat a la localitat de Santa Bàrbara (Montsià) després del pas de la DANA. LORENA SOPENA / EP 02. Pila d'objectes fets malbé pels aiguats a Buenhache, a Conca. EFE

Tres morts i tres desapareguts: el balanç a Espanya

La DANA que va travessar el sud de la Península el cap de setmana i les primeres hores de dilluns al matí deixa tres persones mortes a la província de Toledo i tres més desapareguts a Madrid. Les intenses pluges van desbordar rius i rieres i van inundar pobles sencers, i fins i tot van deixar inutilitzables infraestructures com ponts i carreteres, fins al punt que l'Ajuntament de Toledo va aprovar, en una reunió de junta urgent, sol·licitar al govern espanyol que declari

la ciutat com a zona catastròfica. A més, els trens que uneixen Madrid amb el sud o Catalunya van patir retards durant tot el dia d'ahir. D'altra banda, la DANA va tenir una derivada política: davant el risc d'aiguats, la Comunitat de Madrid va demanar a la ciutadania que es quedés a casa a través d'una alerta que va arribar a tots els telèfons mòbils. El missatge va causar sorpresa, al tractar-se d'un sistema nou, i també indignació pel que consideraven un atac a la intimitat.

vetllar perquè les obres públiques no consolidin el vell model de reconstruir el que es destrueix sense tenir en compte tots aquests aspectes. De fet, recorda que ja se sap que caldrà redissenyar passejos marítics, fer-los anar més enrere i retirar infraestructures com la línia de Rodalies del Maresme, que ja té un traçat alternatiu per l'interior. "És cosa de voluntat política", assegura el responsable d'Eurecat i director també del Centre en Resiliència Climàtica (CRC).

A Catalunya, com al conjunt de l'Estat, Ibáñez constata que tota aquesta feina de planificació estratègica està per fer, mentre que en altres llocs ja es van començar a fer passos fa temps. "No n'hi ha prou amb dictar una moratòria urbanística", diu en referència al que ha fet el Govern. A França, per exemple, el govern ha creat el Conservatori del Litoral, que fa algunes dècades va començar a comprar terrenys costaners per desconstruir a la llarga i restaurar litoral. "Un es pregunta per què es gasten 40 milions per fer un tram d'AVE i no per redissenyar la costa, que és una zona estratègica des del punt de vista econòmic", conclou. Els beneficis serien molt grans, "a nivell social i, per descomptat, mediambiental", afegeix.

França El govern compra terrenys costaners per desconstruir i restaurar el litoral

Sánchez-Arcilla, des de la UPC, lidera un projecte conjunt amb la Generalitat i l'Estat que planteja solucions a curt i mitjà termini a la zona. D'entrada, des de fa un any s'han començat a fer petites aportacions de sorra per recuperar les barreres naturals de sediments del riu. De moment es tracta d'algunes desenes de milers de metres cúbics, però a partir del 2025 s'hauria de començar amb les proves pilot per implantar una descàrrega controlada de sediments i sorra des dels embassaments de la zona que ajudi a regenerar periòdicament el terreny per pal·liar l'enfonsament. El professor de la UPC admet que s'ha començat "tard" a lluitar contra els efectes del canvi climàtic, però assegura que encara "s'hi és a temps".

Mentrestant, el territori continua avaluant els desperfectes de l'últim temporal. Els alcaldes del Montsià es van reunir ahir amb la consellera de la Presidència, Laura Vilagrà, i el d'Interior, Joan Ignasi Elena, per traslladar-los l'inventari provisional de danys privats i públics i reclamar-los solucions a mitjà i llarg termini. Fonts de l'ACA expliquen que des del 2018 s'han fet prop d'una seixantena d'actuacions de manteniment i conservació de lleres a les Terres de l'Ebre, com ara retirada de vegetació i redistribució de sediments, així com altres treballs per garantir la circulació de l'aigua en cas de pluges torrencials. Aquestes tasques han suposat, segons l'Agència, una inversió total d'uns 734.000 euros, i una quinzena s'han fet a la comarca del Montsià.